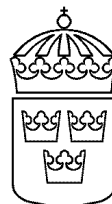

Kulturutskottets yttrande

1995/96:KrU5y

Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

1995/96
KrU5y

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 1995/96:15 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen i de delar som har samband med kulturutskottets beredningsområde.

Utskottet

Kulturutskottet har kunnat konstatera att regeringens redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser under de senaste åren blivit mera lättläst och begriplig. Därigenom har värdet av att en årlig redogörelse avges ökat och riksdagens uppföljnings- och utvärderingsarbete underlättats. I den nu föreliggande redogörelsen för tiden den 1 juli 1994 – den 30 juni 1995 har regeringen – i enlighet med önskemål föregående år från konstitutions- och näringsutskotten – särskilt markerat tillkännagivanden. Detta underlättar ytterligare uppföljningsarbetet.

Kulturutskottet har i anslutning till granskningen av regeringens åtgärder med anledning av riksdagens skrivelse 1994/95:251, såvitt avser anslag till sysselsättningsinsatser inom kulturområdet, funnit anledning att i vissa avseenden diskutera frågan om den lämpligaste utformningen av hemställan i betänkanden som rör medelsanvisning. Detta gäller sådana ärenden där utskottet – utan att föreslå någon ändring i regeringens förslag i fråga om storleken av medelsanvisningen – föreslår en annan medelsanvändning än vad regeringen föreslagit eller föreslår ändring, komplettering eller precisering av regeringens förslag.

I de fall då ett utskott godtar regeringens förslag då det gäller såväl ett anslags storlek som användningen av anvisade medel ges hemställan i allmänhet följande lydelse: "att riksdagen med bifall till regeringens förslag ... anvisar ...". I förekommande fall avstyrks i hemställan motionsyrkanden om ändrat anslagsbelopp eller ändrad medelsanvändning.

När ett utskott i förslag till medelsanvisning vill föreslå ändring, komplettering eller precisering då det gäller medelsanvändningen hemställer utskottet i vissa fall under ett särskilt moment att riksdagen som sin mening skall

ge regeringen till känna vissa synpunkter om medelsanvändningen. De av regeringen begärda medlen föreslås anvisade under ett annat moment i hemställan. I andra fall markerar utskottet att det finns skillnad mellan vad regeringen föreslagit om medelsanvändningen och vad utskottet – i sin motivering till medelsanvisningen – föreslår om denna användning genom att i hemställan yrka "att riksdagen med anledning av regeringens förslag ... anvisar ...". I de fall då den av utskottet föreslagna medelsanvändningen har sin grund i motionskrav anges därutöver att medlen anvisas "med anledning av" eller "med bifall till" viss eller vissa motioner (motionsyrkanden).

I samband med omläggningen av budgetåret kommer nya principer för budgetbehandlingen i riksdagen att gälla. Självfallet skulle det vara av värde om det i samband med övergången till den nya budgetprocessen kunde skapas en enhetlig ordning då det gäller utformningen av riksdagens beslut i budgetfrågor i sådana fall som behandlats i det föregående. Den nuvarande ordningen med två olika metoder för att markera att ett utskott – utan att ändra på regeringens förslag till storleken av medelsanvisningen – föreslår en ändrad medelsanvändning i förhållande till den av regeringen föreslagna kan leda till missförstånd. En konsekvent tillämpning av metoden med tillkännagivanden kräver nämligen att ett utskott föreslår tillkännagivanden i samtliga fall där utskottet anför några – om än aldrig så marginella – synpunkter på medelsanvändningen. Såvitt kulturutskottet kan finna förekommer det emellertid inte sällan att utskottet begränsar sig till att föreslå tillkännagivanden i sådana fall där utskottet vill att de medel som anslås skall få en användning som mera väsentligt avviker från regeringens förslag. Mot denna bakgrund anser kulturutskottet för sin del att metoden med särskilda tillkännagivanden bör överges då det är fråga om medelsanvisning. När utskottet föreslår ändring eller komplettering av regeringens förslag till medelsanvändning bör detta markeras med formuleringen "att riksdagen med anledning av regeringens förslag ... anvisar ...".

Som berörts i det föregående har kulturutskottet vid genomgången av regeringens skrivelse 1995/96:15 funnit anledning att ta upp till diskussion regeringens åtgärder med anledning av ett riksdagsbeslut som innefattade en komplettering av vad regeringen anför om medelsanvändningen under ett anslag till sysselsättning inom kulturområdet (rskr. 1994/95:251). I detta fall har utskottet inte föreslagit något särskilt tillkännagivande om medelsanvisningen utan markerat sitt ställningstagande med formuleringen "att riksdagen med anledning av regeringens förslag samt motionerna ... anvisar ...".

Regeringen föreslog i 1995 års budgetproposition att 235 miljoner kronor skulle anvisas för sysselsättningsinsatser på kulturområdet (prop.1994/95:100 bil. 12 s. 49). Medlen avsåg huvudsakligen en engångsinsats för en räddningsaktion för registrering, dokumentation, gallring, konservering och magasinering av föremålssamlingar vid främst de statligt stödda museerna. Aktionen borde också – menade regeringen – kunna omfatta andra samlingar, exempelvis arkivalier vid de statligt stödda arkiven eller föremål, upp-teckningar och ritningar inom hemslöjdens område. Medlen skulle också

kunna användas för andra angelägna sysselsättningsinsatser inom kultur- och kulturmiljöområdet.

Kulturutskottet underströk i sitt betänkande 1994/95:KrU18 (s. 12–16) behovet av en räddningsaktion rörande föremålssamlingarna vid olika kulturinstitutioner och accepterade utgångspunkten för regeringens förslag, nämligen att bevarandeinsatserna skulle göras av sysselsättningsskäl. Ett flertal motioner hade väckts med anledning av regeringens förslag. I två av motionsyrkandena föreslogs att en del av medlen under anslaget skulle användas för restaurering av svenska långfilmer. Det ena yrkandet avsåg filmer som producerats under perioden 1953–1979.

Med anledning av motionsyrkandena framhöll utskottet att det ankommer på Svenska Filminstitutet att bevara filmer av kulturhistoriskt intresse. Utskottet anförde vidare bl.a. följande.

Utskottet anser att det är av stort kulturhistoriskt intresse att film som producerats i Sverige kan bevaras. Det bör därför inom anslaget skapas utrymme för åtgärder som avser restaurering av äldre svensk film, i första hand från den angivna tidsperioden. Enligt utskottets uppfattning bör det ankomma på regeringen att göra en samlad bedömning av de behov som finns och att därefter avgöra hur stort belopp som skall avsättas för nämnda ändamål.

Med anledning av regeringens förslag – således inte med bifall till – och en rad motionsyrkanden, däribland de två yrkanden som tog upp frågan om restaurering av film, beslutade utskottet föreslå riksdagen att det belopp som regeringen föreslagit, 235 miljoner kronor, skulle anvisas under ett nytt anslag benämnt Sysselsättningsinsatser inom kulturområdet. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 1994/95:251).

Regeringen utfärdade den 15 juni 1995 regleringsbrev för det aktuella anslaget. Vidare utfärdade regeringen den 20 juli 1995 förordningen (1995:1035) om sysselsättningsinsatser inom kulturområdet. Enligt 2 § i förordningen lämnas bidrag till statliga eller statsunderstödda museer, kommunala museer, arkiv, hembygdsföreningar och hemslöjdsföreningar. Enligt 3 § i förordningen kan bidrag lämnas för registrering, dokumentation, gallring, vård, konservering och magasinering av föremålssamlingar och arkivalier. I särskilda fall kan bidrag lämnas även för andra angelägna åtgärder inom kulturområdet.

Som angetts i det föregående är det en uppgift för Svenska Filminstitutet att bevara äldre kulturhistoriskt värdefull film. Det bör tilläggas att sedan år 1979 pliktexemplar av film som gjorts tillgänglig för allmänheten här i landet skall lämnas till Arkivet för ljud och bild (ALB). Sådana pliktexemplar skall enligt lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument bevaras och tillhandahållas för forskning och studier (1 §). Enligt förordningen om sysselsättningsinsatser inom kulturområdet kan som ovan angetts arkiv erhålla bidrag. Däremot synes det vid en formell tolkning av 2 § i förordningen inte finnas utrymme för att Svenska Filminstitutet skulle kunna bli bidragsmottagare.

Med hänvisning till vad som här har anförts och till att kulturutskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande lade stor vikt vid det aktuella stödända-

målet, anser kulturutskottet att det kan ifrågasättas om riksdagens beslut fått en tillräckligt klar utformning på verkställighetsstadiet. Kulturutskottet vill – mot den angivna bakgrunden – föreslå att konstitutionsutskottet starkt understryker betydelsen av att regeringen i regleringsbrev och förordningar uttrycker sig tydligt för att riksdagens beslut i fråga om medelsanvändningen skall kunna verkställas i enlighet med riksdagens önskemål.

Utöver det nu redovisade ärendet har kulturutskottet endast funnit ett fåtal smärre brister och felaktigheter i regeringens redovisning av vidtagna åtgärder. Vid underhandskontakter har resp. departement uppmärksammats på iakttagelserna samtidigt som kulturutskottet informerat sig om vad som i de åsyftade ärendena rätteligen skulle ha redovisats i regeringens skrivelse 1995/96:15. Utskottet anser att det finns skäl att särskilt nämna att regeringen beträffande riksdagens skrivelse 1994/95:395 om turistpolitiken inte redovisat att förordningen (1995:950) med instruktion för Turistdelegationen utfärdats.

Slutligen har vid genomgången av skrivelse 1995/96:15 noterats att vissa regeringsbeslut som fattats efter den 30 juni 1995 har redovisats i skrivelsen. Att en sådan redovisning sker kan naturligtvis vara av värde. Detta belyses av det ovan behandlade ärendet om sysselsättningsinsatser inom kulturområdet, där förordningen om medelsanvisningen utfärdades först efter budgetårets ingång den 1 juli 1995. Regeringsbeslut fattade efter den 30 juni 1995 bör – enligt kulturutskottets mening – redovisas även i regeringens nästa redovisning till riksdagen. Den som söker regeringsbesluten i den redovisning där de rätteligen hör hemma bör nämligen också finna dem där även om de redovisats i tidigare sammanhang.

Stockholm den 5 mars 1996

På kulturutskottets vägnar

Åke Gustavsson

I beslutet har deltagit: Åke Gustavsson (s), Anders Nilsson (s), Leo Persson (s), Björn Kaaling (s), Marianne Andersson (c), Monica Widnemark (s), Lennart Fridén (m), Carl-Johan Wilson (fp), Agneta Ringman (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Annika Nilsson (s), Jan Backman (m), Ewa Larsson (mp), Fanny Rizell (kds), Nils-Erik Söderqvist (s), Lars Lilja (s) och Elizabeth Nyström (m).

1995/96:KrU5y

Gotab, Stockholm 1996